

ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา
เครือข่ายที่ 71 สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

รัชฎาภรณ์ คำอร่าม *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ และขนาดโรงเรียน กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครู โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 208 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่น 0.89 แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบตัวแปร 2 ตัว โดยใช้สถิติหาค่า t-test และเปรียบเทียบตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัว ใช้การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว One - Way Analysis of Variance ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 136 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูเพศหญิง และปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มากที่สุด

2. ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

บทนำ

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับ อาคารเรียน อาคารประกอบ สถานที่ บริเวณ รวมทั้งบุคคล และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียนทุกชนิด ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน หรือก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพราะว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลเหนือจิตใจ และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นการเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน และการงานของทุกคนในสถานศึกษา สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย (สงบ มณีแสง, 2532 อ้างถึงในสุทธาวรินทร์ บุญเกิด, 2550, หน้า 1) จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า สภาพแวดล้อมทำให้พฤติกรรมของคนเป็นไปในทางที่ดี หรือ ไม่ดีก็ได้ในการเรียนรู้และ ประสบการณ์ของแต่ละคนนั้นจะแตกต่างกันในสภาพแวดล้อมของแต่ละคนถึงแม้ว่าจะอยู่ห้องเรียนเดียวกันก็ตาม ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เหมาะสมย่อมส่งผลดีหรือมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (เฉลิม พรหมคุณาภรณ์, 2539, หน้า 31, อ้างถึงในสุทธาวรินทร์ บุญเกิด, 2550, หน้า 1)

การจัดการศึกษาตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพ และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, หน้า 14) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา และวัฒนธรรมระยะที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ที่ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่หลักสูตรหรือมาตรฐานชาติ สถานศึกษากำหนดไว้ ผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้สึกรักคิดของผู้เรียนให้มีเจตคติที่ดี เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้น ก็หมายความว่าเกิดการปฏิรูปการศึกษา ทั้งระดับบุคคล สถานศึกษา สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามเป้าหมายการศึกษา คือ ผู้เรียนเป็นคนดี

คนเก่ง และมีความสุข ยึดคุณธรรมนำความรู้สู่สังคมไทยการบริหารจัดการที่จะให้โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่สมบูรณ์ คือ โรงเรียนต้องมีสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยี งบประมาณ และทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งในด้านการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ (พิทักษ์ สมาน, 2547, หน้า 2) และยังคงคล้องกับความต้องการของชุมชน จึงเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาเป็นคนที่สมบูรณ์มากขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่สมิท (Smith, 1978, อ้างถึงใน สุชาวรินทร์ บุญเกิด, 2550, หน้า 2) กล่าวว่า วิชา สภาพแวดล้อมทางการเรียนในรูปแบบต่างๆ ทั้งในชั้นเรียน รวมทั้งความสัมพันธ์กับครู อาจารย์ที่มีผลต่อการเรียนรู้ และการเจริญเติบโต สภาพแวดล้อมเป็นตัวการที่หล่อหลอมพฤติกรรมทางสังคมให้แก่ผู้เรียนด้วย ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมอย่างไร มักจะแสดงพฤติกรรมอย่างนั้น

โรงเรียนวัดประชาบำรุง สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เปิดสอนในระดับอนุบาลศึกษาถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เน้นความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกที่โรงเรียนได้ส่งตัวแทนเข้าร่วม และได้รับรางวัลอยู่เสมอ รวมทั้งยังมีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น วงดนตรีลูกทุ่ง วงดนตรีไทย กีฬาต่างๆ ได้รับรางวัลมากมาย ทั้งด้านวิชาการและด้านกิจกรรม โดดเด่นทางด้านระเบียบวินัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในปัจจุบันพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ขาดความรับผิดชอบทางการเรียน และกำลังเผชิญกับปัญหานักเรียนที่มีสภาพการอ่านไม่คล่องเนื่องจากเป็นเด็กนักเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครองอยู่เสมอ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูต่อการการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ศึกษาเฉพาะครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 208 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คิดจากประชากรโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศิริสุข และ ศิริพงษ์ เสภาเกษม, 2559, หน้า 132) จากประชากร 208 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
2. ครูที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทราบภาพรวมของสภาพแวดล้อมทางการเรียนอันจะเป็นประโยชน์ที่จะนำไปปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน เพื่อผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียน
2. ผู้สอนจะได้มองเห็นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
3. ช่วยเสริมให้ผู้บริหารและครูมีแนวทางในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item Objective หรือ Index of Congruence : (IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศและขนาดโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) (พิสนุ พองศรี, 2549, หน้า 127)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำหนังสือจากโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามโดยแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 24 – 29 เมษายน 2560

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) เป็นรายข้อรายด้านและภาพรวม
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศโดยการวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบค่าที (Independent t – test)
4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียนใช้การวิเคราะห์ข้อมูลความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One – Way ANOVA)
5. ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำวิจัย นำมาจัดกลุ่มของคำตอบแล้วเสนอผลเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 136 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และเป็นครูที่สังกัดในโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนมากที่สุด
2. ความคิดเห็นของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 136 คน มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของครูต่อการการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1

4. ผลการเปรียบเทียบครูที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน ความคิดเห็นของครูต่อการการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยความคิดเห็นของครูต่อการการบริหารสภาพแวดล้อม โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญจะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการการบริหารสภาพแวดล้อม โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เพราะการจัดสภาพแวดล้อม ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ 71 แต่ละ โรงเรียนจึงมีนโยบายที่ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม ปรับภูมิทัศน์ แหล่งเรียนรู้อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกวนัย สุวรรณธรา และเสาวนีย์ เถววัลย์ ได้ทำการศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ พัฒนเจริญ (อ้างถึงใน นางสุจินตรา ผริตะโกมล, หน้า 75) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดลอมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตการศึกษา 7 พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดลอมเพื่อพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ 71 นั้นมีจำนวนโรงเรียนค่อนข้างมาก และเป็นเขตโรงงานอุตสาหกรรมจึงทำให้มีอัตรานักเรียนเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งมีผลทำให้ผลการวิจัยในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนจึงให้ความสำคัญทางด้านความเพียงพอของโต๊ะ เก้าอี้นักเรียน สถานที่พักผ่อนภายในบริเวณ โรงเรียนอย่างเพียงพอ อาคารเรียน อาคารประกอบที่มั่นคงแข็งแรงและความปลอดภัยอย่างเพียงพอ และความเพียงพอของห้องปฏิบัติการเพื่อรองรับกับจำนวนนักเรียนที่เข้ามาเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยสุพัชรินทร์ เทียงธรรม (2545, หน้า 60 – 65) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทคนิคพิชชการสัตหีบ จังหวัดชลบุรีผลการวิจัยพบว่า ทั้งนักเรียนนักศึกษาชายนักเรียนนักศึกษาหญิง ระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส) และนักเรียนนักศึกษาภาคปกติ นักเรียนนักศึกษา

ภาคพิเศษมีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ระดับมาก นักเรียนนักศึกษาชายกับนักเรียนนักศึกษาหญิงมีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน นักเรียนหลักสูตรระดับ ปวช. กับนักศึกษาหลักสูตร ระดับ ปวส. มีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน นักเรียนภาคพิเศษ มีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยรวมด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดการศึกษา และด้านสังคมกลุ่มเพื่อนสูงกว่านักเรียนนักศึกษาภาคปกติ ส่วนด้านการให้บริการแก่ผู้เรียน และด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนนักเรียนนักศึกษาภาคปกติกับนักเรียนนักศึกษาภาคพิเศษมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

1.2 ด้านการเรียนการสอน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะผู้บริหารให้การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาครู เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามศักยภาพและพัฒนาให้ถึงขีดสุด ส่งผลทำให้มีความรู้ความสามารถในการสอนของครู สนใจค้นคว้าที่ทันสมัยอยู่เสมอ มีความสามารถในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เป็นอย่างดี เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวพรรณ ไชยขงค์ (2542, หน้า 125) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏมหาสารคาม ตามทัศนะผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาใน 7 ด้าน คือ ด้านนโยบายการบริการ ด้านหลักสูตร และเนื้อหาวิชา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนผลการศึกษาด้านความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อม โดยรวมทุกข้อเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการให้บริการแก่ผู้เรียน พบว่าโดยรวมอยู่ระดับมาก และเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เพราะขาดแคลนงบประมาณ อัตรากำลังบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องจัดลำดับความสำคัญตามความจำเป็นที่สุด มารองรับการให้บริการนักเรียนในด้านนี้คือ ความสะอาดถูกสุขลักษณะอนามัยของโรงอาหารในโรงเรียน ความสะอาดของน้ำดื่มซึ่งโรงเรียนบริการให้แก่ผู้เรียน ความมีคุณภาพและปริมาณอาหารเหมาะสมกับราคา ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรีนทร์ เทียงธรรมได้ศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทคนิคพิชชการ สัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนักเรียนนักศึกษาชายนักเรียนนักศึกษาหญิงระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) ระดับหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส) และนักเรียนนักศึกษาภาคปกติ นักเรียนนักศึกษาภาคพิเศษมีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการเรียนการสอนมีความเหมาะสมระดับมาก นักเรียนนักศึกษาชายกับนักเรียนนักศึกษาหญิงมีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

นักเรียนหลักสูตรระดับ ปวช. กับนักศึกษาหลักสูตรระดับ ปวส. มีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน นักเรียนภาคพิเศษ มีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยรวมด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดการศึกษา และด้านสังคมกลุ่มเพื่อนสูงกว่านักเรียนนักศึกษาภาคปกติ ส่วนด้านการให้บริการแก่ผู้เรียน และด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน นักเรียนนักศึกษาภาคปกติกับนักเรียนนักศึกษาภาคพิเศษมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

1.4 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน พบว่าในระดับมากเป็นเพราะครูในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 71 ได้บรรจุและปฏิบัติงานสอนตรงตามวิชาเอก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จากโรงเรียนแห่งนี้ประสบความสำเร็จในชีวิต และหน้าที่การงาน มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จากโรงเรียนแห่งนี้เป็นที่ต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษาต่างๆ ความรู้ความสามารถของโรงเรียนแห่งนี้เป็นที่ยอมรับของสังคมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทธรินทร์ เทียงธรรม ได้ศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทคนิคพณิชยการสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนักเรียนนักศึกษาชายนักเรียนนักศึกษาหญิงระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และนักเรียนนักศึกษาภาคปกติ นักเรียนนักศึกษาภาคพิเศษมีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ระดับมาก นักเรียนนักศึกษาชายกับนักเรียนนักศึกษาหญิงมีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน นักเรียนหลักสูตรระดับ ปวช. กับนักศึกษาหลักสูตร ระดับ ปวส. มีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน นักเรียนภาคพิเศษ มีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยรวมด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดการศึกษา และด้านสังคมกลุ่มเพื่อนสูงกว่านักเรียนนักศึกษาภาคปกติ ส่วนด้านการให้บริการแก่ผู้เรียน และด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน นักเรียนนักศึกษาภาคปกติกับนักเรียนนักศึกษาภาคพิเศษมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

1.5 ด้านการจัดกิจกรรมของผู้เรียน พบว่าอยู่ระดับมาก เป็นเพราะหลักสูตรการศึกษาของสถานศึกษาสามารถจัดทำได้ตามหลักสูตรแกนกลาง ที่สำคัญโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ 71 ยังมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้อันหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทธรินทร์ เทียงธรรม ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทคนิคพณิชยการ สัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนักเรียนนักศึกษาชายนักเรียนนักศึกษาหญิง ระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และนักเรียนนักศึกษาภาคปกติ นักเรียนนักศึกษาภาคพิเศษมีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ระดับมาก นักเรียนนักศึกษาชายกับนักเรียนนักศึกษาหญิงมีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่

แตกต่างกัน นักเรียนหลักสูตรระดับ ปวช. กับนักศึกษาหลักสูตร ระดับ ปวส. มีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน นักเรียนภาคพิเศษ มีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยรวมด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดการศึกษา และด้านสังคมกลุ่มเพื่อนสูงกว่านักเรียนนักศึกษาภาคปกติ ส่วนด้านการให้บริการแก่ผู้เรียน และด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน นักเรียนนักศึกษาภาคปกติกับนักเรียนนักศึกษาภาคพิเศษมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

1.6 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน พบว่าอยู่ในระดับมาก เพราะกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านความรู้ เช่น ความสนใจเรียน พฤติกรรมการเรียนและมีผลต่อทัศนคติ บุคลิกภาพ และคุณธรรมของนักเรียน ตลอดจนปรับตัว และการดำเนินชีวิตในสถานศึกษาของนักเรียน มีความรู้สึกผูกพันของผู้เรียนต่อเพื่อนร่วมสถาบัน ความรู้สึกอบอุ่นและสนุกสนานเมื่อได้รวมกลุ่มกับเพื่อน ความร่วมมือร่วมใจของผู้เรียนในการรักษาชื่อเสียงและภาพพจน์ของโรงเรียน การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างเพื่อนผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยแพรวพรรณ ไชยงค์ ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏมหาสารคามตามทัศนผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาใน 7 ด้าน คือ ด้านนโยบายการบริการ ด้านหลักสูตร และเนื้อหาวิชา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ผลการศึกษาด้านความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกข้อเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลจากการวิจัย พบว่าครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงกมล เทิดประสิทธิกุล (2542, หน้า 61) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อม โรงเรียนเทคโนโลยีในภาคตะวันออก (อีเทค) พบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนเทคโนโลยีในภาคตะวันออก (อีเทค) ไม่พบความแตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายวิระพล มหาวีระรัตน์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาการบริหารงานภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านสิบสองหูน อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2551 พบว่า ครู กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านสิบสองหูน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลจากการวิจัย พบว่า ครูที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเครื่องข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายอดิพันธ์ อมาตยคง(2552, หน้า 101) ได้ศึกษา การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสมุทรสงคราม โดย

จำแนกขนาดสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิม พรหมคุณากรณ์ (2539, หน้า 103 – 106) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เขตการศึกษา 12 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาธิการแห่งชาติ พบว่า นักเรียนที่มีอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายสมนึก สุระกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัด สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่าเมื่อ เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่าในโรงเรียนกลุ่ม เครื่องข่ายที่ 71 สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร อยู่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมและแหล่ง ประมง การหาแหล่งเงินทุนเพื่อมาสนับสนุนในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาทำได้เต็มที่ นอกจากนี้แล้วการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาผู้บริหาร โรงเรียนไม่ว่าจะโรงเรียนขนาดใหญ่ก็ตามก็ ล้วนให้ความสำคัญ เพราะสามารถที่จะกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนให้มากขึ้น รวมถึงยังเป็นการ แสดงให้เห็นถึงการดูแลเอาใจใส่ต่อโรงเรียน และมีการพัฒนาตามสภาพของแต่ละโรงเรียน ซึ่งจะหา จุดเด่นในการปรับปรุงเพื่อสร้างเป็นเอกลักษณ์ในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรกำหนดแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมในแต่ละด้านให้ชัดเจน เพื่อให้การพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนนั้นได้ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างถูกต้อง ตามความเหมาะสม และมีคุณภาพ อันจะส่งผลให้นักเรียนเกิดพัฒนาการเรียนรู้ในทุกด้าน

2. โรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ครู บุคลากรมีความตระหนักและเข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนา สภาพแวดล้อมร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตอื่นๆ

2. ควรศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2539. คู่มือบริหารโรงเรียนชุดพัฒนาการบริหารโรงเรียนการศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษ.
- จกกล เท็ดประสิทธิ์กุล.2542. รายงานการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมโรงเรียนของนักศึกษาโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อ.เทค). งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เฉลิม พรหมคุณากรณ์. 2539. รายงานการวิจัยเรื่องศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน,ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เขตการศึกษา 12 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ. การประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประจักษ์ พัฒนเจริญ. 2551. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตการศึกษา 7. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิทักษ์ สมาน. 2547. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พินิจ ฟองศรี.2549. การวิจัยทางการศึกษา กรุงเทพฯ : เทียมฝ่ายการพิมพ์.
- แพรวพรรณ ไชยขงค์. 2542. รายงานการวิจัยเรื่องศึกษาสภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏมหาสารคามตามทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภาวดี ธาราศิริสุข และ ศิริพงษ์ เสากายน. 2559.การศึกษาอิสระ. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- ภูวนัย สุวรรณธรรมาและเสาวนีย์. 2545. การศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารเอกชน. กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไทย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิริยาสาน.
- วิษณุ ผสมทรัพย์. 2546. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสตรีหีบวิทยาคม กรมสามัญศึกษา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิระพล มหาวิระรัตน์. 2551. การศึกษาการบริหารงานภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสองห้อง อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศึกษาริการ. ทรทรวง 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาริแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาริแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สงบ แสงมณี. 2532. การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม.(พิมพ์ครั้งที่).ชลบุรี:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

สมนึก สุระกุล. 2549. การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 3. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภัชรินทร์ เทียงธรรม. 2545. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทคนิคพลิชยการสัตหีบจังหวัดชลบุรี.งาน

นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

อดิพันธ์ อมาตยคง. 2552.การจัดการแหล่งเรียนรู้ . วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Smith, P.C.,L.M. Kendall and C.L.Hulin. 1991. **The Measurement of JobSatisfaction in Work and Retirement.** Chicago: Rand McNally.